Ministerieel besluit tot definitieve opheffing van de bescherming als monument van Hoeve Wallecan: boerenwoning en schuur in Wevelgem

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:
- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juli 2024 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 2, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 30 september 2024 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 5, §1, eerste lid, 3°.

Vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.7.

De volgende vormvereisten zijn vervuld:
- De opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht.
- De bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier.
- Het voorlopig opheffingsbesluit werd getekend op 14 januari 2026 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 22 januari 2026.
- De zakelijkrechthouders zijn op de hoogte gebracht van de voorlopige opheffing.
- De gemeente Wevelgem organiseerde een openbaar onderzoek van 15 februari 2026 tot en met 16 maart 2026.
- De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage 3 bij dit besluit.

Motivering

Hoeve Wallecan werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 3 juni 2005, omwille van de historische waarde en de sociaal-culturele waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 28 april 2006.

Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het beschermingsbesluit als volgt omschreven:
- de historische waarde:
  Als zijnde een historisch waardevolle hoeve, voor het eerst vermeld in het landboek van Wevelgem van 1677. Het woonhuis uit het einde van de 17de of het begin van de 18de

eeuw en de 19de-eeuwse schuur worden afgebeeld op het Primitief kadasterplan (circa 1835) en de Atlas der Buurtwegen (1841).

- de historische waarde, in casu de architectuurhistorische waarde:
  Als zijnde een hoeve bestaande uit een woonhuis uit het einde van de 17de of het begin van de 18de eeuw, gekenmerkt door de typisch gewitte gevel op gepikte plint en het aandak en de vlechtingen in de oostelijke zijgevel en een 19de-eeuwse schuur.
  Omwille van het grotendeels bewaard oorspronkelijk uitzicht van het boerenhuis, zie de muuropeningen met bewaarde bolkozijnen en luikjes.
- de sociaal-culturele waarde:
  Als zijnde een zeldzaam voorbeeld van een vrij gaaf bewaarde hoeve met woonhuis uit het einde van de 17de of het begin 18de eeuw en 19de-eeuwse schuur te Wevelgem.
  Zodoende is de hoeve één van de laatste getuigen van het voorheen landelijke karakter van de gemeente getypeerd door een groot aantal landbouwbedrijven die heden stopgezet zijn of zeer sterk werden verbouwd.

Het agentschap Onroerend Erfgoed stelde in 2024 de sloop vast van de boerenwoning van de Hoeve Wallecan in Wevelgem. Het agentschap onderzocht de sloop en stelde vast dat deze rechtsgeldig is gebeurd. De gemeente Wevelgem zond op 21 april 2021 de stedenbouwkundige aanvraag voor “het slopen en herbouwen van een landbouwbedrijfswoning” voor advies aan het agentschap. Het agentschap oordeelde op 22 april 2021 foutief dat er in dit dossier geen advies vereist was. De gemeente verleende op 16 juni 2021 de stedenbouwkundige vergunning waarna de woning gesloopt werd.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming”.

Het beschermde bestand dient een dynamische selectie te zijn van het essentiële en representatieve erfgoed in Vlaanderen. Daarom kan een evaluatie van een bestaande bescherming op basis van de hedendaagse inzichten in het algemeen belang nodig zijn.

De evaluatie van het beschermde goed is gebaseerd op:
- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen [en de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken] hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontlenen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
  1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
  2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;

3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van Hoeve Wallecan in Wevelgem op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid: in zijn huidig voorkomen, na de sloop van de boerenwoning, is de hoeve Wallecan niet meer zeldzaam. De woning uit het einde van de 17de of het begin van de 18de eeuw was zeldzaam, en ook de samenhang met de 19de-eeuwse dwarsschuur droeg bij tot de zeldzaamheid. Wat nog rest van de beschermde site, een volledig uit baksteen opgetrokken 19de-eeuwse dwarsschuur met aangetast interieur is op zichzelf onvoldoende zeldzaam om een bescherming op Vlaams niveau te behouden. In de inventaris van het bouwkundig erfgoed zijn voor de provincie West-Vlaanderen 114 hoeves met een als monument beschermde schuur uit de 19de eeuw opgenomen. Slechts uitzonderlijk is een schuur op zichzelf beschermd zonder andere hoevegebouwen, en meestal betreft het dan oudere schuren. De schuur van 't Goed te Wynckele in Wevelgem (Gullegem), een imposante, 18de-eeuwse dubbele dwarsschuur van een voormalige abdijhoeve, vormt een voorbeeld zonder bewaarde hoevecontext. Ook bij de als monument beschermde 17de-eeuwse dwarsschuur met aansluitend wagenhuis in Kortrijk (Marke) is de rest van de abdijhoeve verdwenen. Een voorbeeld van een solitair beschermde schuur met een bewaarde hoevecontext vindt men op de hoeve De Motte in Wevelgem (Moorsele). De eind 18de-eeuwse schuur is merkwaardig onder meer door zijn bakstenen muren met banden van natuursteen;
2° herkenbaarheid: de sloop van de woning heeft de herkenbaarheid als hoeve aangetast. Volgens de Thesaurus van het Bouwkundig Erfgoed is een hoeve “een landbouwbedrijf, bestaande uit een boerenwoning, bijgebouwen en bijhorend erf met beplantingen”. Typologisch is bij de Hoeve Wallecan geen sprake meer van een hoeve, maar van een schuur die zijn typologische samenhang verloren is. De herkenbaarheid als schuur verminderde door de aangetaste gaafheid van de staldeuren en -vensters en het interieur;
3° representativiteit: de hoeve was representatief voor hoeves met een evolutie van de hoevegebouwen doorheen de eeuwen. Door de sloop van de boerenwoning is de gelaagdheid van de hoevesite, met gebouwen uit verschillende bouwperiodes, evenwel verdwenen. Een gelijkaardig voorbeeld met een oudere boerenwoning (in kern 18de-eeuws) en nutsgebouwen uit het midden van de 19de eeuw is bewaard bij de hoeve Goed van den Bogaerde in Beernem;
4° ensemble: de sterke samenhang tussen de verschillende elementen van de hoeve (boerenwoning en schuur) is door de sloop van de boerenwoning totaal verdwenen. In de regio Kortrijk-Wevelgem zijn een aantal hoevesites beschermd als monument waarbij de samenhang tussen woning en nutsgebouwen wel bewaard is. Een voorbeeld daarvan is de hoeve Heerlijkheid van Heule in Kortrijk (Heule);
5° context: door de verstedelijking van de regio Kortrijk-Wevelgem, vroeger een rijke landbouwstreek, en ook door het uittreden van landbouwers raakt het hoevebestand steeds meer versnipperd. Niet alleen wordt een deel van de gebouwen soms vervangen door een nieuwbouw, ook vermindert het aantal hoeves

dat gelegen is in een gaaf landbouwlandschap. Bij de Hoeve Wallecan vormt de 19de-eeuwse dwarsschuur, ondanks de sloop van de boerenwoning, nog steeds een beeldbepalend gebouw in een overwegend landelijke omgeving.

Op basis van toetsing aan de selectiecriteria zijn de erfgoedwaarden niet langer toereikend voor een bescherming op Vlaams niveau. De sloop van de boerenwoning heeft de zeldzaamheid, herkenbaarheid, representativiteit en het ensemble zodanig aangetast dat de architecturale en historische waarde van hoeve Wallecan deels verloren zijn gegaan.

De evaluatie op basis van de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde toont aan dat de huidige erfgoedwaarden onvoldoende zijn om een bescherming van de Hoeve Wallecan in Wevelgem als monument te verantwoorden.

De bescherming van de Hoeve Wallecan in Wevelgem als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING EN FINANCIËN, VLAAMSE RAND, ONROEREND ERFGOED EN DIERENWELZIJN BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 3 juni 2005 houdende bescherming als monument, stads- of dorpsgezicht van onder meer de Hoeve Wallecan in Wevelgem, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 28 april 2006, wordt definitief gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed Hoeve Wallecan, Wijnbergstraat 220, waarvan de bescherming wordt definitief opgeheven, bevindt zich op de percelen met de volgende kadastrale gegevens: Wevelgem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 471 A (deel) en 471 C (deel).

In het oorspronkelijke beschermingsbesluit van 3 juni 2005 wordt dit kadastraal omschreven als: Wevelgem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 65 C (deel).

Het plan met de aflijning van het beschermde goed waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, is gevoegd als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, wordt als bijlage 2 bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 houdende bescherming als monument, stads- of dorpsgezicht van onder meer de Hoeve Wallecan in Wevelgem wordt punt 14 opgeheven.

Het plan met nummer 14 als bijlage bij hetzelfde besluit van 3 juni 2005 wordt opgeheven.

Brussel, 18/09/26

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Signed by:Weyts Ben Louisa G
Signed at:2026-09-18 21:38:10 +02:00
Reason:Ik keur dit document goed

Weyts Ben

Vlaamse overheid

Ben WEYTS